

Dieper inzicht in Rosj Hasjana

Door Rabbi Raphael Pelcovitz

De Innerlijke stem

Op Rosj Hasjana verzamelen de Joden zich in *Schul* om het geluid van de *sjofar* te horen. Echter, wat de luisteraar werkelijk zou moeten doen is zijn eigen persoonlijke *sjofar* op wekken om zichzelf te doen ontwaken uit zijn geestelijke sluimer, zodat hij ontvankelijk wordt en gewaar wordt van zijn eigen potentiëel.

Men moet de *kol penimi* – de innelijke stem, die iedereen bezit – wakker schudden, de *jetsjer tov*, de neiging om goed te doen, die iedereen bezit, de *pintele Jid*, waar alle Joden van afstammen, sinds Israël gekozen werd tot G-ds volk. De Talmoed leert ons: „וְתִתֵּן שׁוֹפָר בְּתוֹךְ שׁוֹפָר אִם קוֹל פְּנִימִי שָׁמַע יִצְאָה וְאִם קוֹל חִיצוֹנִי שָׁמַע לֹא יִצְאָה, „Wanneer men een *sjofar* binnen een andere *sjofar* plaatst en blaast, wanneer de binnenste te horen is, vervult men de mitswa, maar als de buitenste te horen is, dan heeft men de mitswa niet gedaan” (*Rosj Hasjana* 27b).

Ieder mens wordt bestuurd door twee kwachten, die vaak met elkaar in conflict zijn. Hij wordt aangetrokken door macht, rijkdom, status, comfort, luxe, met andere woorden, tot de materiële, fysieke en wereldlijke genoegens. Maar er is vaak ook binnenin hem een gevoel van frustratie, van ongenoegen en droefheid, want zijn ziel hongert naar het esthetische, het intellectuele en het geestelijke. Dit is de innerlijke stem, die onbewust kan zijn, maar dat is de „ware ik,” waar de moderne mens zo wanhopig naar lijkt te zoeken. Het is de *kol penimi* die in ons moet worden opgewekt op Rosj Hasjana wanneer we *jotsee* willen zijn, d.w.z., wanneer we aan onze verplichtingen willen voldoen. Deze innerlijke stem wordt bij ieder van ons op bepaalde momenten in ons leven gehoord. Wanneer een Jood een *Jahzeit* gedenkt of *Jizkor* zegt, wanneer men de noden van een Joodse instituut beantwoordt, wanneer we Israël verdedigen tegen de – politieke of militaire – aanvallen – hoe minimaal dit allemaal ook mag zijn, dan luisteren we naar de *kol penimi*. Wat heeft zoveel Joden terug gebracht tot Tora-Jodendom, zoals de vele *baälei tesjoeva* getuigen, als het niet de innerlijke stem is die in iedere Jood gevonden wordt?

De kracht en oppermacht van de onbewuste *penimioet* – het onbewuste innerlijk – in tegenstelling tot zijn bewuste keuze en rationele rangorde van prioriteiten, de *chitsonioet*, werd op een fascinerende manier beschreven door de grondlegger van de *moessar*-beweging, Reb Jisraël Salanter. Er was eens een man met een onhandelbare zoon, wiens slecht gedrag zijn vader veel verdriet veroorzaakte. Deze man had ook een leerling die in zijn huis woonde en die een bron van groot genoegen voor hem was – hij was aardig, leerde graag en was eerbiedig – en hij was heel erg op hem gesteld. De jongens sliepen in dezelfde kamer. Op een nacht werd de vader gewekt door de stank van rook – er was brand uitgebroken in het huis. Hij rende naar de kamer waar de jongens sliepen. Wie van de twee zou hij het eerst redden? Reb Jisraël was ervan overtuigd dat de vader instinctief het eerst naar zijn eigen zoon zou rennen om die te redden! Want onbewust – *bepenimioet* – hield hij heel erg veel van hem.

En zo ook in het binnenste van iedere Jood, al was het slechts onbewust, heeft hij het Jodendom lief en is hij trouw aan zijn erfenis van zijn volk. Het is deze *kol penimi* waarnaar we op deze dag moeten luisteren, de stem die ons vertelt om onze prioriteiten te registreren, onze waarden te heronderzoeken en onze verantwoordelijkheden als Joden te erkennen.

De Talmoed, in *Rosj Hasjana* maakt op de bovengenoemde *daf* een zeer rake en diepzinnige opmerking. Daar staat dat hoewel mormaliter „twee stemmen niet te gelijk gehoord kunnen worden,” daar een uitzondering op is: „Als het geliefd en dierbaar is, dan concentreert hij zich en hoort.” De moderne mens is constant onderhevig aan twee „stemmen”: de roep van de buitenwereld, die seculier, werelds, materialistische en hedonistisch is, en de stem van het Jodendom, die geestelijk, idealistisch en gedisciplineerd is. De eerste roep is sterk, schrill en opeisend, de tweede rustig, serieus en zwijgend. Maar als hij gekoesterd en geliefd wordt kan en zal hij gehoord worden. De innerlijke stem kan de uitwendige roep overstemmen, wat hij is uiteindelijk sterker, zoals Reb Jisraël Slanter bewees met zijn parabel.

Een diepzinnige schrijver beelde zijn indruk van een ijsberg als volgt uit – wind, getij en ijsschotsen gaan allemaal in één richting, en tegen deze krachten in beweegt zich majesteitelijk een ijsberg! Hoe is die in staat dat te doen? We stellen deze vraag alleen maar omdat we slechts een klein deel van de ijsberg zien. Diep onder water, aan de basis van de ijsberg zijn krachtigere stromingen aan het werk die de controle uitvoeren. Mannen en vrouwen die zich gewijd hebben aan Tora-Jodendom zijn als die ijsberg. Sterk van karakter, een moedige geest en toewijding aan Tora – dit zijn de krachtige stromen die ons in de juiste richting blijven sturen, tegen de krachten van de samenleving in, die zo vreemd zijn aan ons geloof. Luister naar de *kol penimi* binnen in je, naar de innerlijke *sjofar*, dan zul je het geluid van ons glorieuze verleden horen, de echo van onze rijke erfenis; en door de leiding daarvan te accepteren zul je een betere toekomst voor jezelf vormen.